

ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 464/1968

"Περί κανονισμού υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων εις τα τυπογραφεία και γενικώς εργοστάσια γραφικών τεχνών και επεξεργασίας χάρτου απάσης της χώρας, είτε λειτουργούντων ως αυτοτελών επιχειρήσεων, είτε ως συγκροτημάτων εργοστασιακών ή μεμονωμένων"

(Φ.Ε.Κ. 153/Α/12-7-1968)

Έχοντες υπ' όψει:

1. Τας διατάξεις του άρθρου 6 του από 25.8/5.9.1920 Β.Δ/τος «περί κωδικοποίησης των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων».
2. Τας διατάξεις του άρθρου 28 του Νόμου 3239/55 ως ετροποποιήθησαν και συνεπληρώθησαν δια των διατάξεων του άρθρου 9 του Νόμου 3755/1957.
3. Τας διατάξεις του εδαφ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 9 του Β.Δ/τος 868/1960 «περί Οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας».
4. Γνωμοδότησιν του Εθν. Γνωμοδ. Συμβουλίου Κοινων. Πολιτικής, εξενεχθείσαν κατά την συνεδρίασιν αυτού της 23.2.1968.
5. Την με αριθ. 755/3.4.1968 γνωμοδότησιν του Ανωτάτου Υγειονομικού Συμβουλίου.
6. Την υπ' αριθ. 325/68 γνωμοδότησιν του Συμβουλίου της Επικρατείας, προτάσει του Ημετέρου επί της Εργασίας Υπουργού, απεφασίσαμεν και διατάσσομεν:

Άρθρον 1

Καθιερώνονται οι κάτωθι όροι υγιεινής και ασφαλείας των εν τοις Τυπογραφείοις και γενικώς εις τα εργοστάσια Γραφικών Τεχνών και Επεξεργασίας Χάρτου εργαζομένων, είτε λειτουργούντων ως αυτοτελών επιχειρήσεων, είτε ως συγκροτημάτων εργοστασιακών ή μεμονωμένων, πλην των γενικών όρων των επιτασσομένων υπό του από 14.3.1934 Β.Δ/τος «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και υπαλλήλων των πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών Εργοστασίων κλπ.»

Άρθρον 2

Χωρητικότης αιθουσών

1. Το ύψος των αιθουσών εν' αις γίνεται η στοιχειοθέτησις να μη είναι κατώτερον των 3 μέτρων, ο δε αναλογών χώρος δι' έκαστον εργαζόμενον να είναι τουλάχιστον 10 κυβικά μέτρα.
2. Το αυτό ελάχιστον ύψος καθορίζεται και δια τας αιθούσας λινοτυπίας, ένθα είναι εγκατεστημένοι αι λινοτυπικαί μηχαναί, ο αναλογών όμως χώρος δι' έκαστον εργαζόμενον ορίζεται εις 20 τουλάχιστον κυβικά μέτρα.
3. Το ύψος των αιθουσών ένθα είναι εγκατεστημένα μηχανήματα δεν δύναται να είναι μικρότερον των 3 μέτρων και η οροφή να απέχη από του ανωτέρου σημείου του εγκατεστημένου μηχανήματος τουλάχιστον 2 μέτρα. Ο αναλογών χώρος δι' έκαστον εργαζόμενον να είναι τουλάχιστον 10 κυβικά μέτρα εξαιρέσει των χώρων στοιχειοχυτηρίου, στερεοτυπείου και τσιγκογραφείου, όπου ορίζεται εις 20 τουλάχιστον κυβικά μέτρα.
4. Εις εκάστην των αιθουσών αναρτάται πινακίς εις εμφανές μέρος, ορατόν εις πάντα εν η αναγράφεται η εις κυβικά μέτρα χωρητικότης της αιθούσης και είναι υπογεγραμμένη παρά του εργοδότη. Εν περιπτώσει παροδικής και εκτάκτου ανάγκης δύναται, κατόπιν αιτήσεως των εργοδοτών, ο οικείος Νομάρχης να χορηγήση άδειαν απασχολήσεως εν ταις αιθούσαις στοιχειοθεσίας, μεγαλύτερου αριθμού προσωπικού επί χρονικόν διάστημα ουχί μείζον των 15 ημερών, καθ' έκαστον ημερολογιακόν έτος. Εν ουδεμίᾳ όμως περιπτώσει, αναλογία χώρου δύναται να είναι κατωτέρα των 8 κυβικών μέτρων.

Άρθρον 3

1. Τα δάπεδα των διαμερισμάτων και χώρων εργασίας να είναι κατασκευασμένα εξ υλικού στεγανού και αδιαποτίστου, επίπεδα, άνευ εξάρσεων ή κοιλοτήτων, ουχί ολισθηρά, άνευ αρμών ή ρωγμών, προς αποφυγήν αποθέσεως εν αυτοίς κονιορτού και ακαθαρσιών εις τρόπον ώστε να καθίσταται ευχερής ο καθαρισμός αυτών.

Τυχόν ανοίγματα ή φρεάτια επισκέψεως καλύπτονται δια στερεών αντιολισθηρών καλυμμάτων άνευ προεξοχών. Συνιστάται η δια πλαστικού επίστρωσις του δαπέδου.

2. Να έχουν ελαφράν κλίσιν ίνα διευκολύνηται η δι' ύδατος πλύσις και αποφεύγηται η παραμονή επ' αυτών ύδατος. Να καταλήγουν εις ρείθρον δια την απομάκρυνσιν των υδάτων πλύσεως. Κατά την περίμετρον αυτών τόσον το δάπεδον, όσον και η οροφή μετά των τοίχων δεν πρέπει να σχηματίζουν ορθήν γωνίαν αλλά καμπύλην ώστε να αποφεύγηται η απόθεσις κονιορτού και διευκολύνεται ο καθαρισμός.
3. Να έχωσι την αναγκαίαν αντοχήν δια τα επ' αυτών φερόμενα φορτία. Πινακίς ανηρητημένη εις εμφανές σημείον, ορατόν παρά παντός αναγράφει το μέγιστον επιτρεπόμενον φορτίον κατά τετραγωνικόν μέτρον

δαπέδου και είναι υπογεγραμμένη παρά διπλωματούχου Πολιτικού Μηχανικού. Ομοία πινακίς αναρτάται και εις τα τυχόν υπάρχοντα μεσοδώματα άτινα απαραίτητως είναι εφωδιασμένα κατά την ελευθέραν αυτών πλευράν δια κιγκλιδώματος, αποκλείοντος την μέσω αυτού πτώσιν των εργατών. Τα κιγκλιδώματα έχουσιν ύψος ενός μέτρου τουλάχιστον και παρυφήν πλάτους 5 εκατοστών του μέτρου.

4. Η διάταξις των επίπλων, των μηχανημάτων των προς επεξεργασίαν πρώτων υλών, ως και των ετοιμών προϊόντων επί του δαπέδου, να είναι τοιαύτη ώστε να υπάρχουν διάδρομοι δια την ελευθέραν κυκλοφορίαν των εργαζομένων πλάτους τουλάχιστον 80 εκατ. του μέτρου. Απαγορεύεται απολύτως η τοποθέτησις ή εγκατάστασις επί του δαπέδου, των διαδρόμων, αντικειμένων ή εργαλείων. Συνιστάται η χρώσις των διαδρόμων ίνα καθίστανται εμφανέστεροι.

Άρθρον 4

1. Οι τοίχοι των διαμερισμάτων επιχρίονται δι' υλικού αδιαποτίστου και λείου, άνευ ρωγμών μέχρις ύψους 1 μέτρου και 80 εκατοστών τουλάχιστον, ίνα καθίσταται ευχερής ο καθαρισμός των και η απαγωγή του επικαθημένου κονιορτού. Το υπόλοιπον μέχρι της οροφής τμήμα των τοίχων, το μη επικεχρισμένον δι' αδιαποτίστου υλικού και όπερ απαραίτητως είναι λείον, υδροχρωματίζεται δι' ανοικτού χρώματος τουλάχιστον άπαξ του έτους.
2. Τα υπάρχοντα υαλοστάσια είναι εφωδιασμένα δι' υαλοπινάκων αθραύστων ή προστατεύονται δια συρματινού πλέγματος, ώστε να αποκλείηται ο εκ της τυχόν θραύσεως τραυματισμός των εργαζομένων εκ των υαλοθραυσμάτων. Τα υαλοστάσια εφοδιάζονται δια αδιαφανών παραπτετασμάτων παρεμποδιζόντων την διείσδυσιν των ηλιακών ακτίνων όταν αύται είναι ενοχλητικά δια τους εργαζομένους.
3. Αι θύραι ανοίγουν εκ των έσω προς τα έξω και οδηγούν προς τας κλίμακας ή το εξωτερικόν του κτιρίου. Είναι πάντοτε ελεύθεραι καθ' άπαν αυτών το εύρος απαγορευομένης της τοποθετήσεως αντικειμένων παρ' αυταίς.
4. Αι κλίμακες αι οδηγούσαι εις τα διάφορα διαμερίσματα ή μεσοδώματα είναι σταθεραί, κατασκευασμένα εξ υλικού αφλέκτου κανονικού πλάτους και ύψους βαθμίδων και είναι εφωδιασμένα δια χειρολισθήρων κατ' αμφοτέρας τας πλευράς αυτών. Έχουσι πλάτος ανάλογον προς τον αριθμόν των εξυπηρετουμένων προσώπων και επαρκές δια την άμεσον εκκένωσιν των διαμερισμάτων εις α οδηγούν. Απαγορεύεται αυστηρώς η τοποθέτησις ή απόθεσις αντικειμένων επί των κλιμάκων.
5. Αι οροφαί είναι λείαι και χρωματισμένα δι' ανοικτού χρώματος ώστε να εξασφαλίζηται καλός φωτισμός. Η χρώσις της οροφής επαναλαμβάνεται τουλάχιστον άπαξ του έτους. Τα επί της οροφής τυχόν υπάρχοντα υαλοστάσια προστατεύονται εκ των κάτω και κατά τρόπον αποκλείοντα τον τραυματισμόν των εργαζομένων εξ υαλοθραυσμάτων. Τα εκ της οροφής ανηρημένα πάσης φύσεως αντικείμενα ασφαρίζονται εκ των κάτω, ούτως ώστε να αποκλείηται πτώσις αυτών επί των κάτωθι εργαζομένων, ως και θραυσμάτων αυτών.

Άρθρον 5

1. Ο καθαρισμός των δαπέδων ενεργείται καθημερινώς και εις τας ώρας καθ' ας δεν διεξάγεται εργασία κατά προτίμησιν δι' αναρροφητικής συσκευής ή δι' εφύδρου πριονιδίου προς αποφυγήν αιωρήσεως του κονιορτού και επακολουθεί πλύσις δι' ύδατος. Δια κοινού ξηρού σαρώθρου σάρωσις απαγορεύεται απολύτως. Τα τμήματα των τοίχων τα επικεχρισμένα δι' αδιαποτίστου υλικού δέον επίσης όπως καθαρίζονται καθημερινώς δι' αναρροφητικής συσκευής. Τα έπιπλα, υαλοπίνακες και λοιπά αντικείμενα καθαρίζονται και απαλλάσσονται του κονιορτού δι' αναρροφητικού μηχανήματος ή υγρού υφάσματος ή τιλμάτων αποκλειομένης της εγέρσεως κονιορτού. Χρήσις πτερού απαγορεύεται.

Άπαξ της εβδομάδος ενεργείται γενικός καθαρισμός των διαμερισμάτων και της οροφής.

2. Εντός των αιθουσών υπάρχουσι δοχεία απορριμμάτων εις α απορρίπτονται τα πάσης φύσεως απορρίμματα, απαγορευομένης της απορρίψεως αλλαχού. Τα δοχεία ταύτα κενούνται και αποκομίζονται καθημερινώς, είτε έξω του εργοστασίου ή εις ιδιαίτερον χώρον κλειστόν.
3. Εντός των αιθουσών υπάρχουν πτυελοδοχεία μετά βάσεως ύψους 75 εκατοστών του μέτρου τουλάχιστον, πεπληρωμένα δι' αντισηπτικού διαλύματος. Ταύτα καθαρίζονται άπαξ της ημέρας αντικαθισταμένου του εν αυτοίς αντισηπτικού. Απαγορεύεται το πτύειν έξω των πτυελοδοχείων ως και η απόρριψις απορριμμάτων εις αυτά.

Άρθρον 6

Εις τα διάφορα διαμερίσματα κατά την διάρκειαν της εργασίας ο αήρ δέον να ανανεούται συνεχώς, χωρίς να δημιουργώνται ρεύματα και τουλάχιστον τετράκις καθ' ώραν, ούτως ώστε να αντιστοιχώσι 40 κυβικά μέτρα αέρος καθ' ώραν εις έκαστον εργαζόμενον εις τας αιθούσας στοιχειοθετηρίου και λοιπάς, 80 κυβικά μέτρα καθ' ώραν εις τους εργαζομένους εις τα διαμερίσματα λινοτυπικών μηχανών, χυτήρια μονοτυπίας,

στοιχειοθετήριον και τσιγκογραφείον. Η ανανέωσις του αέρος εφ' όσον δεν επιτυγχάνεται πλήρως δια φυσικού αερισμού, συμπληρούται δια της τοποθετήσεως ενεργού απαγωγής (φυγοκεντρικοί ή αξονικοί εξαεριστήρες) ή συστήματος τεχνητού αερισμού, ούτως ώστε να τηρώνται οι όροι της ζώνης ευεξίας. Εις την περίπτωση υπέρξεως τεχνητού αερισμού τα στόμια προσαγωγής αέρος τοποθετούνται εις κατάλληλα σημεία, εις τρόπον ώστε να μη προσπίπτη το δημιουργούμενον ρεύμα αέρος επί των εργαζομένων ή της θέσεως εργασίας αυτών. Κατά την διάρκειαν διακοπής της εργασίας, ο αήρ να ανανεούται τελείως ανοιγομένων όλων των παραθύρων και των υπάρχοντων ανοιγμάτων της αιθούσης εργασίας.

Εις τα διαμερίσματα ένθα αναπτύσσεται μεγαλύτερα θερμοκρασία η ανανέωσις του αέρος γίνεται συχνότερον, αι δε εστίαί θερμοτήτος μονούνται δια καταλλήλου υλικού ή περιβάλλονται δια μονωτικού παραπετάσματος προς αποφυγήν της ακτινοβολίας.

Άρθρον 7

Φωτισμός

1. Πάντα τα διαμερίσματα εις α διεξάγεται εργασία, οι βοηθητικοί χώροι και αποθήκαι, αι δίοδοι και αι κλίμακες φωτίζονται κανονικώς και επαρκώς τόσον κατά την ημέραν, όσον και κατά την νύκτα συνεχώς. Όπου δεν είναι επαρκής ο φυσικός φωτισμός συμπληρούται ούτος δια τεχνητού τοιούτου.

Δια τον τεχνητόν φωτισμόν γενικώς χρησιμοποιούνται κατά προτίμησιν ηλεκτρικά φωτιστικά σώματα ή λυχνίαί και μόνον εν απολύτω ανάγκη και εν ελλείψει ηλεκτρικού ρεύματος δύνανται να χρησιμοποιώνται άλλαι λυχνίαί ειδικού τύπου εγκεκριμένου δια τοιούτου είδους χρήσιν και παρέχοντος πάσαν ασφάλειαν έναντι πυρκαϊάς και εκρήξεως. Συνιστάται η εγκατάστασις εμμέσου τεχνητού φωτισμού (διαχύτου) παρέχοντος μείζονα άνεσιν εις τους εργαζομένους και αποφυγήν εκθαμβώσεως.

2. Ιδιαίτερως εις τας θέσεις εργασίας εις τα στοιχειοθετήρια, τας λινουτυπικάς μηχανάς, τα πληκτρολόγια μονοτυπίας, διορθωτήρια και ανάγνωσιν χειρογράφων η έντασις του φωτισμού δεν πρέπει να είναι κατωτέρα των 800 LUX, εις δε τας λοιπάς αιθούσας εργασίας των 400 LUX.

3. Δια την επιθεώρησιν και επισκευήν μηχανημάτων μόνον επιτρέπεται η χρησιμοποίησις φορητών λυχνιών πυρακτώσεως μέχρι 42 VOLT και υπό τον όρον, ότι υφίσταται ιδιαίτερα ηλεκτρική εγκατάστασις παρέχουσα το αναγκαίον ηλεκτρικόν ρεύμα τάσεως 42 VOLT. Αι φορηταί λυχνίαί είναι εφωδιασμένα με μονωτικήν λαβήν και προστατευτικόν δικτυωτόν καταλλήλως γειωμένον. Το καλώδιον των φορητών λυχνιών ως και των άλλων τυχόν χρησιμοποιουμένων φορητών εργαλείων πρέπει να είναι ειδικού ανθεκτικού τύπου, μετά περιβλήματος ευκάμπτου, μη καταστρεφόμενου και με ενσωματωμένον ρευματολήπτην, άνευ συνδέσεων ή επισκευών. Εν περιπτώσει φθοράς της μονώσεως, αντικαθίσταται δια νέου πάραυτα, απαγορευομένης της χρησιμοποίησεώς του.

4) Η όλη ηλεκτρική εγκατάστασις να διατηρήται πάντοτε εν καλή καταστάσει και η κατασκευή της να πληροί απολύτως τους όρους τους διαγραφομένους υπό των Κανονισμών κατασκευής εσωτερικών εγκαταστάσεων του Υπουργείου Βιομηχανίας. Να επιθεωρήται τακτικώς και υπευθύνως παρ' ειδικού αδειούχου Ηλεκτροτεχνίτου, όστις και θα προβαίνει αμελλητί εις την άμεσον αντικατάστασιν των τυχόν εφθαρμένων στοιχείων αυτής, καταχωρεί δε εις ειδικόν βιβλίον τας τυχόν παρατηρήσεις του. Το βιβλίον τούτο ευρίσκεται πάντοτε εις την διάθεσιν των ενεργούντων έλεγχον αρμοδίων Κρατικών Οργάνων.

Άρθρον 8

Απαγορεύεται η εγκατάστασις στοιχειοθετηρίου εις διαμέρισμα υπόγειον του οποίου το έδαφος ευρίσκεται χαμηλότερον του 1,50 μέτρου από της επιφανείας του πεζοδρομίου.

Επιτρέπεται η εγκατάστασις Τυπογραφείων γενικώς και εργοστασίων Γραφικών Τεχνών εις ειδικά κτίρια άνευ παραθύρων εφόσον λειτουργεί πλήρης εγκατάστασις τεχνητού κλιματισμού και πληρούνται απολύτως αι διατάξεις περι φωτισμού και αερισμού του παρόντος και είναι εφωδιασμένα με εξόδους οδηγούσας απ' ευθείας εις την ελευθέραν ατμόσφαιραν εν περιπτώσει κινδύνου, ευκόλως προσιτάς και ικανάς να διευκολύνωσι την άμεσον εκκένωσιν αυτών.

Άρθρον 9

Δια τον κίνδυνον πυρκαϊάς εις τα διάφορα διαμερίσματα τοποθετούνται εις εμφανείς θέσεις και ευκόλως προσιτάς, μέσα αμέσου κατασβέσεως, (αυτόματοι πυροσβεστήρες, κάδοι άμμου, εύκαμπτos σωλήν εκτοξεύσεως ύδατος μετά ακροσωληνίου) άτινα είναι κεχρωσμένα δι' ερυθρού χρώματος. Τα μέσα ταύτα διατηρούνται εν καταστάσει αμέσου χρησιμοποίησεως και επιθεωρούνται τακτικώς. Οδηγίαί τοιχοκολλημένα εις εμφανές μέρος εκάστου διαμερίσματος εργασίας υποδεικνύουσι τα υλικά και τα μέσα σβέσεως δι' εκάστην περίπτωσηιν πυρκαϊάς, ως και τον τρόπον χειρισμου αυτών.

(Τα άρθρα 10 έως και 14 καταργούνται με το άρθρο 17 του Π.Δ. 94/87 (ΦΕΚ 54/Α/22.4.87) "Προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται στον μεταλλικό μολυβδο και τις ενώσεις ιόντων του κατά την εργασία")

Άρθρον 15

Απαγορεύεται σε πρόσωπα ηλικίας κάτω των 18 ετών η είσοδος σε στοιχειοθετήρια, στερεοτυπεία, λινοτυπικές μηχανές, χυτήρια μονοτυπίας, τσιγκογραφεία.

Άρθρον 16

Στοιχειοθετήρια

1. Αι στοιχειοθήκαι στηρίζονται επί βάσεων αίτινες είναι στερεώς και καθ' όλα τα σημεία εν επαφή μετά του δαπέδου, εις τρόπον ώστε να μη είναι δυνατή η υπ' αυτάς συσσώρευσις κονιορτού. Είναι δυνατόν να ερείδωνται και επί στηριγμάτων (πόδια) υπό τον όρον όμως ότι τα στηρίγματα ταύτα έχουν επαρκές ύψος, ούτως ώστε το μεταξύ της βάσεως και του εδάφους παραμένον κενόν να παρέχη την δυνατότητα ευχερούς καθαρισμού του δαπέδου δια υγράς σαρώσεως και πλύσεως.
2. Ο καθαρισμός των στοιχειοθηκών από του κονιορτού (κάσες και στοιχεία) γίνεται δι' απορροφητικού μηχανήματος απαγορευομένου απολύτως του καθαρισμού και της απομακρύνσεως του κονιορτού δι' εμφυσήσεως αέρος είτε εντός, είτε εκτός των τόπων εργασίας εν υπαίθρω (απαγορεύεται η χρήσις φτερού).
3. Απαγορεύεται η πλύσις των στοιχείων ή των στοιχειοθετημένων πλακών επί του δαπέδου του τυπογραφείου. Αύτη ενεργείται εντός ευρέως δοχείου (σκάφης) το δε ύδωρ μετά την πλύσιν απορρίπτεται εις στεγανόν βόθρον ή υπόνομον.

Απαγορεύεται η πλύσις και ο καθαρισμός των στοιχείων και των στοιχειοθετημένων πλακών δια βενζίνης αυτοκινήτων ή βενζολίου λόγω της επιδράσεως αυτών επί των εργαζομένων, επιτρεπομένης της χρήσεως μόνον ειδικών διαλυτών ή βιομηχανικής βενζίνης, απηλλαγμένης τετρανθυλιούχου μολύβδου και αρωματικών υδρογονανθράκων. Οι εργάται κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ταύτης φέρουν ειδικά χειρόκτια δια την προφύλαξιν του δέρματος.

4. Απαγορεύεται εις τους στοιχειοθέτας και γενικώς τους εργαζομένους να φέρωσιν ή να κρατώσιν εις το στόμα τυπογραφικά στοιχεία και να καπνίζωσι κατά το διάστημα της εργασίας των.
5. Προ των στοιχειοθηκών τοποθετείται ξύλινον ή εκ πλαστικής ύλης υποπόδιον επί του δαπέδου. Εάν το δάπεδον είναι επικεκαλυμμένον δια πλαστικού παρέλκει η τοποθέτησις τοιούτων υποποδίων.
6. Οι στοιχειοθέται φέρουν ελαφρόν μέλανα γείσον υπεράνω των οφθαλμών προς αποφυγήν της θαμβώσεώς των.

Άρθρον 17

1. Αι λινοτυπικά μηχαναί εγκαθίστανται εις ιδιαίτερον διαμέρισμα ανεξάρτητον και χωρισμένον από τα λοιπά διαμερίσματα του εργοστασίου, πληρούν τους υπό του παρόντος οριζομένους όρους αερισμού και φωτισμού.
2. Εκάστη λινοτυπική μηχανή εκτός της προστασίας ην φέρει από των κινουμένων μερών, είναι εφωδιασμένη δι' ειδικού συστήματος (εν είδει ανεστραμμένης χοάνης) ενεργού απαγωγής των αναπτυσσομένων κατά την τήξιν του μετάλλου ατμών και ου το στόμιον απαγωγής ευρίσκειται όσον ένεστι εγγύτερον της επιφανείας του τετηγμένου μετάλλου, προς αποφυγήν ρυπάνσεως της ατμοσφαιρας της αιθούσης. Η ταχύτης απαγωγής του αέρος δεν πρέπει να είναι μικροτέρα των 60 κυβικών μέτρων ανά ένα λεπτόν της ώρας. Οι απαγόμενοι ατμοί και καπνοί προ της διαχύσεώς των εις την ελευθέραν ατμόσφαιραν υφίστανται πλήρη κάθαρσιν, τη βοηθεία ειδικών συσκευών, ως φίλτρων, κονιοσυλλεκτών, κυκλώνων, κλπ. ούτως ώστε να είναι απηλαγμένοι ατμών και αιωρημάτων κονιορτού, καπνού κλπ., δυναμένων να ρυπάνωσι ταύτην και να προκαλέσωσι βλάβας εις την υγείαν των περιοίκων.
3. Ειδική πρόνοια λαμβάνεται προς αποφυγήν της εκ της αναπτυσσομένης θερμότητος ακτινοβολίας επιδράσεως επί των εργαζομένων χειριστών των μηχανών. Προς τούτο τοποθετούνται μονωτικά παραπετάσματα ή γίνεται ειδική κατασκευή.
4. Εις τους χειριστάς των λινοτυπικών μηχανών συνιστάται κατά την ώραν της εργασίας των να φέρωσι μέλανα γείσον άνω των οφθαλμών προς αποφυγήν θαμβώσεως.
5. Δέον όπως αι λινοτυπικά μηχαναί είναι τοποθετημένοι εις απόστασιν απ' αλλήλων εις τρόπον ώστε να είναι ευχερής η επίσκεψις αυτών εξ όλων των πλευρών.

Άρθρον 18

1. Εις ιδιαιτέραν αίθουσα εγκαθίστανται τα πληκτρολόγια (μηχανήματα παρασκευής της ειδικής ταινίας) και λαμβάνεται ειδική πρόνοια αποσβέσεως του παραγομένου θορύβου. Προς τούτοις αι τράπεζαι είναι ειδικής κατασκευής ώστε να μην αποτελούσιν ηχείον, κάτωθεν δε των μηχανών (πληκτρολογίων) παρεντίθενται μονωτικόν του ήχου υλικόν (κετσές) ικανού πάχους δια την απόσβεσιν του παραγομένου

θορύβου. Συνιστάται η λήψις ειδικής μερίμνης δια την επιλογήν της αιθούσης ούτως ώστε αι διαστάσεις αυτής να μη δημιουργώσι αντήχησιν και να επενδύωνται δια υλικού μονωτικού του ήχου.

2. Το χυτήριο μονοτυπίας εγκαθίσταται εις ιδιαίτερον διαμέρισμα ανεξάρτητον και χωριζόμενον από τα λοιπά διαμερίσματα. Τα εν αυτώ εγκατεστημένα μηχανήματα είναι εφωδιασμένα δι' ειδικού συστήματος ενεργού απαγωγής των αναπτυσσομένων ατμών. Η ταχύτης του απαγομένου αέρος εις την επιφάνειαν τήξεως να μην είναι κατωτέρα των 60 μέτρων ανά πρώτον λεπτόν της ώρας. Η απαγωγός χοάνη να ευρίσκηται όσον το δυνατόν εγγύτερον της τετηκίιας επιφανείας του μετάλλου, οι δε απαγόμενοι ατμοί και καπνοί προ της διαχύσεώς των εις την ελευθέραν ατμόσφαιραν υποβάλλονται εις κάθαρσιν και απαλλαγήν εκ των αιωρημάτων. Οι εργαζόμενοι εφοδιάζονται προς πρόληψιν εγκαυμάτων με εμπροσθέλλας και χειρόκτια.

Άρθρον 19

Εις ειδικά διαμερίσματα εγκαθίστανται το στοιχειοχυτήριον εφ' όσον υφίσταται και το χυτήριον στερεοτυπίας, εντελώς ανεξάρτητα των άλλων διαμερισμάτων πληρούντα τας δια του παρόντος κανονισμού οριζόμενας συνθήκας αερισμού και φωτισμού. Οι κλίβανοι και τα χυτήρια είναι εφωδιασμένα δια σωλήνων διπλής εξαερώσεως (απαγωγής των ατμών) του ενός ευρισκομένου εις το ανώτερον τμήμα αυτών, άνωθεν της εισόδου του μετάλλου, του δε ετέρου εγγύτατα του στομίου εξόδου του τετηκότος μετάλλου εις το κατώτερον σημείον του κλιβάνου. Η εκ των δύο ως άνω σημείων απαγωγή των αναπτυσσομένων ατμών πρέπει να είναι έντονος και ισχυρά και επιτυγχάνεται δια της χρησιμοποίησεως αξωνικού ή φυγοκεντρικού ανεμιστήρος. Η ταχύτης του αέρος προ των στομίων αναρροφήσεως (άνω και κάτω ανοίγματα του κλιβάνου) πρέπει να είναι τουλάχιστον 120 μέτρα ανά πρώτον λεπτόν. Οι απαγόμενοι ατμοί υφίστανται κάθαρσιν προ της διαχύσεώς των εις την ελευθέραν ατμόσφαιραν.

Εις τους εργαζομένους παρέχονται προστατευτικά άκαυστα χειρόκτια και εμπροσθέλαι δια την πρόληψιν εγκαυμάτων.

Η μεταφορά των πλακών και των χελωνών γίνεται δια χειραμαζών μετά τεσσάρων τροχών και ουχί δια των χειρών.

Άρθρον 20

Τα πιεστήρια εγκαθίστανται εις ειδικάς αιθούσας πληρούσας τας δια του παρόντος οριζόμενας διαστάσεις και συνθήκας αερισμού και φωτισμού. Έχουν κεκαλυμένα τα κινούμενα μέρη αυτών ως και τα μέσα μεταδόσεως κινήσεως ή περιβάλλονται δια προστατευτικού κιγκλιδώματος αποκλείοντος την επαφήν προς αυτά των εργαζομένων. Είναι εφωδιασμένα δια πέδης δυναμένης ακαριαίως να ακινητοποιήση την κίνησιν αυτών εν περιπτώσει εμπλοκής. Απαγορεύεται οιαδήποτε επέμβασις του χειριστού, όταν το πιεστήριον ευρίσκηται εν κινήσει και προ της πλήρους ακινητοποιήσεως αυτού. Η προσκόμισις των πλακών και η αποκομιδή αυτών γίνεται δια χειραμαζών και ουχί δια των χειρών. Ομοίως και του χάρτου εις τας περιπτώσεις χρησιμοποίησεως ρόλλων χάρτου, εγκαθίσταται γερανογέφυρα δια την εκτέλεσιν των αναγκαίων μεταφορών και τοποθετήσεων. Ο καθαρισμός των τυμπάνων, πλακών και κυλίνδρων του πιεστηρίου δια βενζίνης αυτοκινήτων, απαγορεύεται απολύτως επιτρεπομένης μόνον της χρησιμοποίησεως των εν άρθρω 15 του παρόντος διαλυτών. Εις τους επιφορτισμένους με την απορρύπανσιν και τον καθαρισμόν των τυμπάνων κλπ. μερών του πιεστηρίου, χορηγούνται ειδικά χειρόκτια απαγορευομένης της εκτελέσεως της εργασίας άνευ αυτών.

Η χρησιμοποίησις ετέρων μελανών ή χρωμάτων πλην εκείνων των η κυκλοφορία και η χρήσις επιτρέπεται παρά των αρμοδίων αρχών απαγορεύεται απολύτως. Τα μίγματα των διαφόρων χρωμάτων γίνονται κατά τρόπον μη επιτρέποντα την επαφήν των χειρών μετά των διαφόρων ουσιών. Ο προς τούτο χρησιμοποιούμενος αναμικτήρ έχει χειρολαβήν επαρκούς μήκους. Η εξωτερική επιφάνεια των δοχείων των περιεχόντων τας χρωστικές ουσίας διατηρείται πάντοτε καθαρά ώστε να αποφεύγηται η ρύπανσις των χειρών κατά την μεταφοράν αυτών.

Εγγύς του σημείου μίξεως των χρωμάτων υπάρχει απαραίτητως νιπτήρ μετά σάπωνος ή απορρυπαντικού, ο δε ασχολούμενος με την μίξιν ή την τοποθέτησιν μελάνης είναι υποχρεωμένος όπως αποπλύνη και καθάρησιν τας χείρας του, ευθύς άμα τη λήξει της εργασίας ταύτης. Χρησιμοποίησις βενζίνης αυτοκινήτου ή άλλων διαλυτών μη εγκεκριμένων παρά του Υπουργείου Εργασίας, απαγορεύεται.

Άρθρον 21

Η λείανσις των λιθογραφικών πλακών εγκαθίσταται εις ειδικόν διαμέρισμα λαμβανομένης προνοίας αποσβέσεως του παραγομένου θορύβου.

Εις το αυτό διαμέρισμα δύναται να ενεργήται και η λείανσις των πλακών του ψευδαργύρου (τσιγκος). Εις περίπτωσιν μη υπάρξεως λιθογραφικών πλακών, η εργασία λείανσεως των τσιγκων ενεργείται εις ειδικόν διαμέρισμα με μόνωσιν ήχου. Ο επιφορτισμένος με την εργασίαν της επιβλέψεως της εργασίας ταύτης τεχνίτης εφοδιάζεται με ωτασπίδα κατά το διάστημα της παραμονής του εις το ανωτέρω διαμέρισμα.

Άρθρον 22

1. Η παρασκευή των διαλυμάτων επεξεργασίας των πλακών ενεργείται παρ' ειδικώς επιφορτισμένου προσώπου και όπερ διαθέτει εμπειρίαν και είναι ικανός να λαμβάνη πάντα τα προφυλακτικά μέτρα προς πρόληψιν ατυχήματος, είναι δε γνώστης των εξ αυτών κινδύνων δηλητηριάσεως.
2. Τα χρησιμοποιούμενα οξέα, χημικά άλατα κλπ. φυλάσσονται εντός ειδικού ερμαρίου μετά κλειδός και ου την κλειδα φυλάσσει ο ανωτέρω εντεταλμένος. Τα διάφορα άλατα τοποθετούνται εντός υαλίνων φιαλών και φέρουσιν επιγραφήν του περιεχομένου και με την ένδειξιν «ΔΗΛΗΤΗΡΙΟΝ» δι' όσα εξ αυτών είναι τοξικά ή καυστικά. Εις τους εργαζομένους χορηγούνται πάντοτε υπό μορφήν διαλυμάτων της καταλλήλου πυκνότητος και ουδέποτε αυτούσιον υπό μορφήν στερεάν ή υγράν ή εις πυκνήν διάλυσιν. Κατά τας διαφόρους επεξεργασίας οι εργαζόμενοι φέρουσι πάντοτε χειρόκτια κατάλληλα δια την προφύλαξιν του δέρματος των χειρών από της επιδράσεως των οξέων και των χημικών αλάτων, δοθέντος ότι πλείστα εξ αυτών είναι άκρως επικίνυνα και τοξικά και προκαλοῦσι βαρείας δερματοπαθείας (κυανούχα άλατα, χρωμικά άλατα, οξέα) και προστατευτικά ομματοῦάγια δια την περίπτωσιν εκτινάξεως σταγονιδίων οξέων εις τους οφθαλμούς.

Άρθρον 23

1. Ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να επαγρυπνή δια την απόλυτον καθαριότητα των χειρών και της ενδυμασίας των εργαζομένων, ως και την χρήσιν των παρεχομένων προστατευτικών μέσων, ποιών εν ανάγκη χρήσιν των κατά νόμον δικαιωμάτων του. Αι διάφοροι επεξεργασίαι κατά την διάρκειαν των οποίων αναπτύσσονται αέρια και ατμοί ενεργούνται πάντοτε εντός ειδικών θέσεων υπό άμεσον έντονον απαγωγήν των παραγομένων ατμών και αερίων. Η δια νιτρικού οξέος επεξεργασία δια την χάραξιν του ψευδαργύρου γίνεται εντός κλειστών θαλάμων (απαγωγών) εφωδιασμένων δι' εσωτερικού εξαερισμού. Εις τας περιπτώσεις καθ' ας η χρήσις των θαλάμων (απαγωγών) είναι αδύνατος ως εκ της φύσεως της εργασίας, η εμβάπτισις των προς χάραξιν αντικειμένων εντός του διαλύματος, πρέπει να γίνηται εις ειδικήν θέσιν εφωδιασμένην δια συσκευής ισχυράς τοπικής αναρροφήσεως του κεκορεσμένου ατμών αέρος.

Κατά την επεξεργασίαν του χαλκού δια διαλύματος τριχλωριούχου σιδήρου ο εργαζόμενος οφείλει να φέρη πάντοτε προστατευτικά χειρόκτια.

2. Οι εργοδοται προ της χρησιμοποιήσεως οιουδήποτε εις τα ανωτέρω τμήματα (φωτογραφείον, τσιγκογραφείον) πρέπει να βεβαιώνεται ότι ο εργαζόμενος έχει γνώσιν των κινδύνων ους διατρέχει η υγεία του εκ της μη τηρήσεως των προστατευτικών μέτρων ως και εις ποίας ενεργείας πρέπει να προβή εάν λάβη χώρα ατύχημα (πλύσις δι' αφθόνου ύδατος, χορήγησις καταλλήλου αντιδότη κλπ.).
3. Εντός των χώρων εργασίας ανητημένοι εις εμφανές μέρος και ευανάγνωστοι υπάρχουν οδηγίαι δια τους εργαζομένους περί του τρόπου καθ' ον πρέπει να εργάζηται ώστε η εργασία να διεξάγηται ομαλώς και να μη διατρέχη κίνδυνον η υγεία του και η σωματική του ακεραιότης. Επίσης αναγράφονται οδηγίαι δια την περίπτωσιν ατυχήματος, εις ποίας ενεργείας πρέπει να προβή και ποίον το ενδεδειγμένον κατά περίπτωσιν αντίδοτον.
4. Τα τυχόν αναγκαία αντίδοτα ευρίσκονται εις θέσιν αμέσως προσιτήν και εις κατάστασιν αμέσου χρησιμοποιήσεως.

Άρθρον 24

Οι θάλαμοι φωτογραφίας δια βολταϊκού τόξου να αερίζονται καλώς προς αποφυγήν του αναπτυσσομένου όζοντος. Οι χειρισταί εφοδιάζονται και φέρουσιν ειδικά ομματοῦάγια δια την προφύλαξιν των οφθαλμών των εκ της ακτινοβολίας. Οι σκοτεινοί θαλαμοι εμφανίσεως των φωτογραφικών πλακών εφοδιάζονται δια φωτισμού ασφαλείας και αερίζονται καλώς. Οι εργαζόμενοι κατά την διάρκειαν της εργασίας των φέρουσι χειρόκτια ανθεκτικά εις την επίδρασιν των διαλυμάτων κατεργασίας των πλακών.

Άρθρον 25

Τα διάφορα μηχανήματα τα εγκατεστημένα εις τα διάφορα τμήματα του εργοστασίου και αι μηχαναί επεξεργασίας χάρτου, οφείλουσι να έχωσι κεκαλυμμένα τα κινούμενα μέρη αυτών (άξονες, τροχαλίας, οδοντωτοί τροχοί, έκκεντρα, σφόνδυλοι κλπ.) ή εφ' όσον δεν είναι εφικτόν να περιβάλλωνται ταῦτα δια κιγκλιδώματος αποκλείοντος την τυχαιάν επαφήν των πλησίον αυτών διερχομένων ή εργαζομένων προσώπων. Αι θέσεις λιπάνσεως οφείλουσι να ευρίσκωνται εις τοιούτον σημείον, ώστε να μη απαιτείται αφαιρέσις της προφυλακτικής συσκευής (καλύμματος). Απαγορεύεται οιαδήποτε επέμβασις επί του μηχανήματος ή αφαιρέσις των προστατευτικών καλυμμάτων εφόσον αι μηχαναί ευρίσκονται εν λειτουργία και προ της πλήρους και αποτελεσματικής ακινητοποιήσεως των.

Πάντα τα μηχανήματα είναι εφωδιασμένα με σύστημα ακαριαίας ακινητοποιήσεως, ευχερούς χειρισμού, το κομβίον ή ο μοχλός λειτουργίας του συστήματος ευρίσκεται εγγύς της θέσεως του χειριστού πάντοτε. Εις τα αυτόματα μηχανήματα απαγορεύεται πάσα επέμβασις των υπηρετούντων ταῦτα προσώπων και ίδια των

χειρών. Εν περιπτώσει εμπλοκής ακινητοποιεί το μηχάνημα και καλεί τον επιφορτισμένον προς τούτο ειδικόν τεχνίτην, όστις και αίρει την ανωμαλίαν. Προ της θέσεως εις λειτουργίαν του μηχανήματος ο χειριστής αυτού ο επιφορτισμένος τεχνίτης, βεβαιούται απολύτως, ότι ουδείς ευρίσκειτα εγγύς του μηχανήματος ή εργάζεται επ' αυτού.

Κατά τας διακοπάς της εργασίας και την αποχώρησιν των χειριστών των μηχανημάτων ούτοι ακινητοποιούσιν ασφαλώς το μηχάνημα και εις τρόπον αποκλείοντα την τυχαίαν εκκίνησιν αυτού ή την θέσιν εις λειτουργίαν αυτού παρ' ετέρου προσώπου, μη έχοντος γνώσιν του χειρισμού. (Διακοπή ρεύματος).

Άρθρον 26

Αι κοπτικά μηχαναί είναι εφωδιασμένοι δια συστήματος αποκλείοντος την κάθοδον της (μαχαίρας) κοπτικής λεπίδος, εάν αμφοτέροι αι χείρες του χειριστού δεν είναι απησχολημένοι. Αι παλαιού συστήματος δια ποδοκινήτου μοχλού τιθέμεναι εις λειτουργίαν εφοδιάζονται με σύστημα δεσμεύσεως και απαγωγής των χειρών του χειριστού κατά την ώραν της καθόδου της λεπίδος και πέδης. Μετά το τέλος εκάστης εργασίας, μεθ' εκάστην διακοπήν ή διάλειμμα, ως και κατά την αποχώρησιν διακόπτεται η κινητήριος δύναμις απ' αυτών και ακινητοποιείται ασφαλώς παρά του χειριζομένου η κοπτική μηχανή. Εις τας χαρτοκοπτικές μηχανάς ο άξων ο φέρων τα κοπτικά δισκοειδή μαχαίρια φέρει κάλυμμα προφυλακτικόν εμποδίζον την επαφήν των χειρών του χειριστού με αυτό.

Άρθρον 27

Οι πιεστήρες (πρέσσαι) και τα τούτοις όμοια μηχανήματα, εγκαθίστανται εις καλώς φωτισμένους χώρους και ανεξαρτήτως του γενικού φωτισμού έκαστος πιεστήρ εφοδιάζεται δι' ιδιαίτερας λυχνίας. Η μεταξύ των πρεσσών πλευρική απόστασις πρέπει να είναι τουλάχιστον ενός μέτρου. Αι βάσεις των πιεστήρων κατασκευάζονται εις τρόπον ώστε να αποφεύγηται ο θόρυβος και ο κραδασμός. Οι χειρισταί έχουν εις την διάθεσίν των έκαστος κάθισμα αναλόγου ύψους, προς το τοιούτον της τραπέζης του πιεστήρος. Οι πιεστήρες είναι εφωδιασμένοι δια συστημάτων αποτελεσματικής προφυλάξεως των χειρών των χειριζομένων αυτών, ως αυτομάτους προσαγωγείς του επεξεργαζομένου υλικού, συστήματος απωθήσεως των δακτύλων ή χειρών κατά την κάθοδον του πιάστρου, σύγχρονος χρησιμοποίησις αμφοτέρων των χειρών δια την λειτουργίαν της μηχανής κλπ. Φέρουν απαραίτητως σύστημα ακαριαίας ακινητοποιήσεως του πιάστρου λειτουργούντος δι' ευκόλως προσιτού χειρισμού. Απαγορεύεται πάσα επέμβασις του χειριστού εν περιπτώσει εμπλοκής εφόσον η μηχανή ευρίσκειτα εν κινήσει και δεν έχει πλήρως ακινητοποιηθή και εξασφαλισθή η τυχόν απρόσιτος εκκίνησίς της. Εν συνεχεία ειδοποιεί τον ειδικώς επιφορτισμένον τεχνίτην, όστις και αίρει την ανωμαλίαν. Οι χειρισταί πρέπει να διαθέτουν εμπειρίαν και προπαιδευσιν εις την εργασία ταύτην και να μην εναλλάσσονται άνευ αποχρώντος λόγου από θέσεως εις θέσιν και μόνον κατόπιν εντολής του εργοδότη. Απαγορεύεται η χρησιμοποίησις ανηλίκων κάτω του 16 συμπληρωμένου έτους της ηλικίας των, εις τον χειρισμόν των πιεστήρων.

Όπου εκτός του χειριστού υπάρχει και έτερον πρόσωπον δια την τροφοδότησιν του πιεστήρος, τούτο οφείλει να παραδίδη εις χείρας του χειριστού το προς επεξεργασίαν υλικόν, απαγορευομένης απολύτως της τοποθετήσεως απ' ευθείας εις τον πιεστήρα του υλικού υπ' αυτού.

(Τα άρθρα 28 και 29 καταργούνται με το άρθρο 17 του Π.Δ. 94/87 (ΦΕΚ 54/Α/22.4.87) "Προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται στον μεταλλικό μόλυβδο και τις ενώσεις ιόντων του κατά την εργασία")

Άρθρον 30

Πρώται βοήθειαι:

Εις έκαστον εργοστάσιον υπάρχει τοποθετημένον εις ευκόλως προσιτήν θέσιν πρόχειρον μικρόν φαρμακείον δια την παροχήν πρώτων βοθηείων και υπό την επίβλεψιν ειδικώς εντεταλμένου προσώπου, περιέχον τα ακόλουθα είδη;

1. Τρία πακέτα επιθεμάτων γάζης αποστειρωμένης.
2. Τρεις επιδέσμους γάζης των 5 εκ.
3. Τρεις επιδέσμους γάζης των 10 εκ.
4. Μια αιμοστατική ταινία ελαστική.
5. 100 γραμμάρια υδροφίλου βάμβακος.
6. Έν φιαλίδιον αποστειρωμένης κόνεως σουλφαμίδος.
7. Φιαλίδιον των 100 γραμμ. περιέχον Μερκουροχρώμ 3%.
8. Εν κυτίον δισκίων ασπιρίνης.
9. Εν κυτίον λευκοπλάστ των 5 εκ.
10. Εν φιαλίδιον ΟΚΤΙΝΟΥΜ εις σταγόνας (τρεις της ημέρας ανά 15 σταγόνας).
11. Εν σωληνάριον οφθαλμικής αλοιφής χλωρομυκητίνης.
12. Εν φιαλίδιον δισκίων αντισταμινικών (δι' αναφυλαξίαν).
13. Εν σωληνάριον αλοιφής αντισταμινικών εξωτερικής χρήσεως (δι' αναφυλαξίαν).
14. Εν σωληνάριον αλοιφής προς προστασίαν εκ των εγκαυμάτων.

Τα αναλίσκόμενα τυχόν εκ των ανωτέρω συμπληρούνται αυθημερόν μερίμνη του ως άνω εντεταλμένου προσώπου και τη ευθύνη του εργοδότη.

Επιγραφή αναγράφουσα τους αριθμούς τηλεφώνου: 1) του Σταθμού Πρώτων Βοηθειών 2) του Ιατρού του εργοστασίου, αναρτάται εις εμφανές σημείον, εγγύς του προχείρου φαρμακείου.

Άρθρον 31

1. Πάσα παράβασις των διατάξεων του παρόντος Β.Δ/τος τιμωρείται κατά τας διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του ΓπΛΔ' Νόμου «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών κλπ».

2. Το από 11.2.1914 Β.Δ/γμα «περί Κανονισμού υγιεινής των Τυπογραφείων» καταργείται.

Άρθρον 32

Τα αρμόδια όργανα της Επιθεωρήσεως Εργασίας δύνανται να υποδεικνύωσιν εις τας επιχειρήσεις και επιβάλωσι την λήψιν και άλλων συμπληρωματικών μέτρων προστασίας των εργαζομένων πλην των δια του παρόντος οριζομένων, ιδία εις ειδικάς περιπτώσεις εάν ταύτα είναι αναγκαία δια την υπό του εκτελουμένου Νόμου επιδιωκομένην προστασίαν.

Άρθρον 33

Η ισχύς του παρόντος άρχεται 6 μήνες από της δημοσιεύσεώς του εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εις τον αυτόν επί της Εργασίας Υπουργόν ανατίθεμεν την δημοσίευσιν και εκτέλεσιν του παρόντος.

Εν Αθήναις τη 28 Ιουνίου 1968